

EXPANSIÓ I BASES MILITARS D'ESTATS UNITS AL MÓN I LA OTAN

José Francisco Gallardo Rodríguez
19-11-2008
www.rebellion.org

I- Introducció

Històricament l'home ha tingut instints d'apropiar-se de les coses que no li pertanyen -territoris de caça, pastura, coves, llacs, naturalesa, recursos, dones- i matar per obtenir-los. És un instint natural que el desenvolupament de la civilització va sotmetre i reprimir en l'aspecte individual, però no en el col·lectiu, a tal grau que el desposseïment i la violència exercides per un ens estatal a través de les guerres de conquesta, inclús per apropiat-se de pobles i territoris sencers, van ser considerats dignes d'admiració. Per consegüent, proveir a la defensa pròpia ha constituït des del començament de la humanitat, una de les tasques primordials de tota comunitat.

L'home va començar a refugiar-se en grutes i en el més profund dels boscos, o va aixecar palissades per protegir les seves carpes fabricades amb pells i branques. La tendència a protegir-se darrere d'un escull físic, natural o artificial, sigui quin sigui, es manté en el temps: l'home construeix les seves ciutats al costat de capes d'aigua, prop dels recursos per sobreviure, en cims de difícil accés, les rodeja de murs; sota aquesta protecció s'han desenvolupat models de vida, cultures amb característiques i identitats diferents, tal com va ocórrer a la polis grega i a la Roma antiga. Quan l'Estat supera els límits de la ciutat i engloba territoris cada cop més grans, les barreres de protecció es traslladen a confins externs: els límits imperials, la muralla xinesa, la muralla d'Adrià..., que al sobreposar-se i entrelaçar-se amb altres es teixeix una xarxa complexa d'interessos d'alta conflictivitat (Jannuzzi, 2005).

Així doncs, aquesta necessitat de protecció física recorre tota la història antiga militar i arriba fins als nostres dies, adaptant-se a l'evolució de l'art militar: la línia Maginot, la muralla Atlàntica, el mur Israel-Palestina, el mur de Berlín, etc. No obstant el tradicional i conservador pensament militar, la innovació de les armes va anar canviant la manera de fer la guerra. Els murs i les trinxeres es van tornar obsolets amb l'adveniment de l'artilleria i l'aviació. Però la necessitat de la protecció física mai ha decrescut: les defenses antiaèries cada cop més complexes i sofisticades, i l'escut estelar nord-americà no són més que intents per aixecar una barrera física al voltant del territori contra l'amenaça de tot el que pugui arribar provinent de l'aire.

Així doncs, la protecció física a través de desenvolupaments i idonis instruments militars, les comunitats humanes naturalment s'han proveït de la seva pròpia seguretat. Al començament els exèrcits van ser vistos com a mitjans per descoratjar l'agressió externa o reprimir-la en cas de que aquesta s'esdevingués (Si vis pacem, para bellum). Resulta interessant fer notar que aquesta concepció romana de l'us militar, que prefigura la doctrina moderna "d'amenaça", apareix amb major mesura en les societats i en els períodes d'orientació democràtica, pel que resulta políticament difícil començar a conduir guerres que no siguin de defensa del país o dels seus interessos percebuts com a vitals o

elementals.

Paral·lelament, a més de recórrer a les barreres físiques i força militar, els Estats també van confiar la seva pròpia seguretat als mecanismes diplomàtics: tractats d'amistat, pactes de no agressió i aliances político-militars. En l'accepció clàssica de seguretat, aquests mecanismes van estar políticament lligats a momentànies convergències d'objectius, a l'interès solidari dels quals es mantenen subordinats al variar els interessos individuals de cada Estat; en el context sovint l'aliat en el paper va ser vist amb més sospita que l'enemic declarat, o fou considerat com un potencial enemic.

Generalment, els acords diplomàtics van mancar d'un substrat ideològic i de les raons que complementessin les raons geopolítiques sempre prevalents de caràcter sincrètic, és a dir, la conciliació d'adversaris o aliança d'oposats entorn a un propòsit comú. Per exemple, les guerres de religió, van veure aliar-se a la França catòlica amb els prínceps protestants d'Alemanya contra l'Emperador Carles V, catòlic també. Quan històricament França i Alemanya havien estat en disputa.

No s'ha de negar el paper dels tractats en els equilibris i desequilibris del canviant joc de les relacions internacionals, però sovint es va tractar de construccions de difícil funcionament en el terreny i en una permanència a ser abandonades o invertides com ho ha provat la història. (Jannuzzi, 2005).

Tal com ho defineix Hans J. Morgenthau al seu llibre "La lluita pel poder i per la pau", a través de la teoria del realisme polític, la política internacional és analitzada com un suposat que ha de comprovar-se d'una manera empírica i pragmàtica i no a priori. Per tant, per valorar-ho hem d'apartar-nos d'aquelles nocions abstractes i preconcebudes i de conceptes aliens a la realitat; el propòsit d'aquesta suposició, és aportar ordre i significat a un complex de fenòmens que d'altra manera semblaran desconnectats i intel·ligibles. Així doncs, Morgenthau visualitza la política internacional a través del concepte de l'interès definit en funció del poder; aquest concepte, ens proveeix del graó que procura entendre la política internacional i els fets que han de comprendre's.

En aquest sentit, Max Weber reforça la teoria de Morgenthau: "les accions dels homes es veuen dominades per interessos, i no per idees". Però les imatges del món creades per aquestes idees, amb freqüència han servit per determinar les vies on el dinamisme dels interessos continua impulsant les accions. (Morgenthau, 1963).

II- Aliances regionals

Les aliances regionals són vincles establerts entre diferents Estats amb interessos comuns en una zona geogràficament delimitada. La funció tradicional d'una aliança és d'ordre militar: el seu principal objectiu és garantir la seguretat dels països membres davant de potencials agressors. Els membres de l'aliança, units per un tractat, es garanteixen una assistència mútua en cas d'invasió del territori d'algun d'ells per una potència estrangera. Les aliances realitzades després de finalitzar la II Guerra Mundial són exclusivament de caràcter defensiu; se situen en el marc d'una estratègia de dissuasió, generalment de caràcter regional. Durant la segona meitat del segle XX, sembla que la finalitat de les aliances ha evolucionat, al adquirir les relacions econòmiques tanta importància com els vincles estratègics; aquestes aliances tendeixen cada cop més cap a una integració política i econòmica dels països membres.

1- Les organitzacions político-militars

Quan França, Gran Bretanya, Bèlgica, Països Baixos i Luxemburg van firmar el Tractat de Brussel·les (1948), establint una aliança defensiva dirigida principalment contra el bloc soviètic, es va esbossar la creació d'una organització político-militar comuna. L'experiència de la guerra havia demostrat com de difícil que resultava establir un comandament únic durant els combats. Es tractava, doncs, d'establir en temps de pau un comandament únic, que es va materialitzar en la creació d'un Estat Major interaliat a Fontainebleau. La Unió Europea Occidental (UEO), fundada al 1955, recollia les clàusules del Tractat de Brussel·les, acceptava l'ingrés de nous membres i es dotava d'un Consell de Ministres i d'una Assemblea. (Encarta, 2006).

De la mateixa manera, la Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN), fundada al 1949, que va segellar l'aliança entre diversos països d'Europa Occidental i Estats Units, compta amb un consell permanent. L'aliança és tan política com militar i la organització d'una defensa comú va de parella amb l'apropament de les respectives polítiques exteriors. L'objectiu de la OTAN no és sols "salvaguardar la pau i la seguretat" a l'Atlàntic Nord, sinó també "desenvolupar l'estabilitat i el benestar" a la zona.

Al bloc antagònic, el Pacte de Varsòvia (acord de defensa recíproc firmat pels països comunistes d'Europa Oriental al 1955) va establir igualment un comandament unificat. A més d'una aliança militar, constituïa un instrument polític per assegurar el domini de la Unió Soviètica sobre el bloc comunista. El Pacte es va dissoldre el 1r de juliol de 1991, quan es va produir l'enfonsament dels règims comunistes i es van trencar els llaços de dependència mútua.

2- Altres aliances

En un context internacional marcat per la Guerra freda i per l'emergència política dels països en vies de desenvolupament (com a conseqüència del moviment de descolonització), les aliances que aleshores van veure la llum pretenien reforçar la cohesió política en l'àmbit regional: la Organització d'Estats Americans (OEA) al 1948, la Organització del Tractat del Sud-est Asiàtic (SEATO) al 1954, la Lliga Àrab al 1945 i la Organització per la Unitat Africana (OUA) al 1963, responien a aquestes intencions. El grau d'integració variava considerablement d'una estructura a una altra; si bé els països membres d'aquestes organitzacions, des de 1950 estaven units per un pacte d'assistència mútua o de defensa comú, elles mai van comptar amb forces permanents. La OUA es basava pràcticament sols en un principi unificador: la inviolabilitat de les fronteres heretades del període colonial.

3- La Integració

La idea de que la cooperació econòmica és una garantia d'estabilitat i per tant, de seguretat, es va imposar durant la segona meitat del segle XX. Es poden distingir dos moviments o tendències: per una banda, les aliances la primera finalitat de les quals era garantir la seguretat col·lectiva dels seus membres i que tenen com a objectiu la recerca d'una unió econòmica; per l'altra banda, les unions segellades sobre la base de la cooperació econòmica que tendeixen a una integració política i militar. (Encarta, 2006)

Al 1961, el president d'Estats Units, John F. Kennedy, va intentar donar un contingut econòmic al panamericanisme amb la creació de l'Aliança pel Progrés. La OEA, però, no va aconseguir posar en pràctica una veritable cooperació econòmica i social. Aquesta

passa per múltiples unions, de dimensions més restringides en el cas del Mercosur, el Mercat Comú Centreamericà (MCCA), la Comunitat Andina o la Comunitat del Carib, o més àmplies, com l'Associació Llatinoamericana d'Integració (ALADI).

Al continent africà, la cooperació s'ha organitzat igualment a escala regional: els països de l'anomenada zona del franc formen la Unió Duanera i Econòmica de l'Àfrica Central (UDEAC) i la Comunitat Econòmica dels Estats d'Àfrica Occidental (ECOWAS); els països de la zona dels Grans Llacs tenen la seva pròpia comunitat econòmica; l'Àfrica austral, després de la reintegració de Sudàfrica al context africà, s'ha estructurat entorn a la Comunitat pel Desenvolupament del Sud d'Àfrica (SADC). Aquesta organització pretén traspasar la seva estricta vocació econòmica per convertir-se en una força diplomàtica regional, semblant a la ECOWAS, formada entorn a Nigèria. Si bé la ECOWAS no ha aconseguit desenvolupar la integració econòmica dels seus membres, ha resultat en canvi un exemple útil de mediació en els conflictes locals. D'aquesta manera, els països de la ECOWAS van formar una força d'interposició a Libèria (ECOMOG). La OUA, paralitzada des de fa temps per diferències polítiques entre els seus membres, ara intenta exercir una major influència des del punt de vista tan econòmic com diplomàtic. Al 1991 els seus països membres van firmar el Tractat d'Abuja, que aspira a la instauració d'una comunitat econòmica panafricana abans de l'any 2005. Paral·lelament, al 1993 van afirmar la seva voluntat de constituir a escala continental una força militar disponible per a intervencions com la que es va efectuar a Libèria.

Un moviment semblar va tenir lloc a Àsia, on l'Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic (ASEAN), exemple de cooperació econòmica, social i cultural fundada al 1967, va crear al 1994 un fòrum regional que pretén ser un organisme de seguretat per a Àsia, semblant a la Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE). Concebuda originalment com un fòrum de diàleg entre els països de la OTAN i els del Pacte de Varsòvia destinat a afavorir la cooperació econòmica i tecnològica, així com la lliure circulació de les persones i les idees, la OSCE, hereva de la Conferència sobre la Seguretat i Cooperació a Europa, va reforçar les seves estructures al juliol de 1992 (encara amb el seu nom antic) mitjançant el document de Helsinki, que analitzava les conseqüències dels canvis produïts en les relacions entre Europa Occidental i Oriental. La seva missió es va ampliar especialment a les operacions de manteniment de la pau. Paral·lelament, el procés d'integració política es va accelerar en el sí de la Unió Europea (UE).

El Tractat de Maastricht, firmat al febrer de 1992, preveia la implantació d'una política exterior i de seguretat comú (PESC). En aquest marc, la UEO, el poder del qual era limitat, havia de tendir a convertir-se en una estructura autònoma de defensa, en el sí de la OTAN. L'ampliació d'aquesta organització als països de l'antic bloc comunista és una de les principals fites de les relacions internacionals en els propers anys. (Encarta, 2006)

III- Expansió militar

La necessitat que els estrategues de Washington esgrimeixen per justificar la prolongació de l'aliança militar articulada durant la Guerra Freda, més enllà de l'eslògan promocional "més democràcia, estabilitat i democràcia per Europa", és la d'evitar l'aïllament en que va incórrer Estats Units després de la I Guerra Mundial, durant el període 1919-1939, el qual és una de les causes que va abonar el camí per desencadenar la II Gran Guerra. Segons això, l'esfondrament del bloc soviètic va deixar un buit de poder que condemnarà a la regió a ser una "zona gris" i un conjunt de nacions dèbils despertarà la gana geopolítica

dels seus veïns amb el que l'estabilitat del continent serà novament posada en dubte.

Estats Units va declarar que la caiguda de la cortina de ferro no ha de ser substituïda per un "vel d'indiferència" i va adoptar un discurs propi del pensament de l'escola realista del pensament polític per argumentar que "una zona gris d'inseguretat no ha d'emergir a Europa", doncs de ser així i si la OTAN no ho preveu ara "pagarem un preu molt més gran més endavant". La regió intermitja entre Rússia i Alemanya és concebuda com una zona custodiada per aquestes dues potències depredadores i a la que el vaivé de la història ha lligat a una espècie de llei, segons la qual quan una de les dues es debilita dona ocasió perquè l'altre estengui la seva influència, d'aquí que es justifiqui la presència i interposició nord-americana en termes de l'estabilitat europea. Aquest raonament que suposa la garantia de seguretat que permet als països d'Europa central afirmar la seva sobirania davant de Rússia i Alemanya només pot provenir de la seva supeditació a la influència d'una altra potència: els Estats Units. (Sánchez Pereyra, 2003)

Així doncs, cap potència mundial, menys Estats Units, pren una decisió important de tipus militar si al darrera no hi ha un motiu com:

La reorganització geoestratègica i ocupació dels territoris;

El control de les rutes marítimes;

L'apropiació dels recursos naturals, dels bancs de biodiversitat, dels espais d'aigua dolça i del petroli principalment. (Ceceña Martorella, 2007)

Aquesta i no cap altra, és la raó perquè Estats Units reactivi la seva IV Flota Naval en la lluita per mantenir la seva hegemonia global. Una maniobra encoberta sota el mantell de l'ajuda humanitària i de protecció dels mars llatinoamericans; n'hi ha prou amb recordar el que va passar a les Malvines al 1982, durant el conflicte del Regne Unit i Argentina. Estats Units en recolzament a Anglaterra va violar el Tractat Interamericà d'Assistència Recíproca (TIAR), pacte de defensa mutu interamericà firmat a Río de Janeiro al 1947. Segons l'article 3.1 diu: en cas d'un atac armat per qualsevol Estat contra un Estat Americà, serà considerat com un atac contra tots els Estats Americans, i en conseqüència, cadascuna de les Parts contractants es compromet a ajudar a fer front a l'atac en exercici del dret imminent de legítima defensa individual o col·lectiva que reconeix l'Article 51 de la Carta de Nacions Unides. (Internacional, 1947)

1- Estratègia de Seguretat d'Estats Units

Deia George Walker Bush al 2002, al anunciar al món les estratègies de seguretat dels Estats Units: "Som una força militar sense paral·lel, tenim el dret d'actuar a tot el món per imposar l'economia de mercat i garantir la seguretat energètica, podem atacar a qui considerem una amenaça o a qualsevol país que pugui convertir-se en una competència militar". (Longo, 2004)

El dret d'actuar a tot el món i la possibilitat d'atacar als possibles competidors té objectes concrets:

Eliminar la sobirania dels pobles;

L'exclusió política i econòmica;

Defensar els interessos de les transnacionals, que van de la mà amb les polítiques d'Estat;

Apropiar-se dels recursos naturals;

Eliminar les lleis internes que impedeixin l'explotació dels mateixos; i

Alliberar encara més els mercats.

Es tracta d'un projecte ampli que a més inclou:

La conformació de nous espais geoestratègics;

La dominació i ocupació de territoris, basada en una hipòtesis de guerra;

Redissenyar el mapa de la regió i la del món per afavorir a les multinacionals i a l'imperi, desplaçant poblacions senceres allà on hi ha riqueses naturals que persegueix el capital i per això se serveix de la corrupció i de la força per esborrar els governs que molesten.

La recolonització dels nostres coneixements, dels nostres sabers, de les nostres cultures;

Desposseïment de la nostra propietat intel·lectual i de la memòria ancestral que posseïm com a pobles. (Longo, 2004)

2- Forces militars d'Estats Units

Les forces armades combinades d'Estats Units que superen els dos milions d'efectius, escampats en els cinc continents, són les que posseeixen el millor i més sofisticat equipament, la tecnologia òptima, el millor entrenament i per si fos poc, tots els seus soldats, són professionals i els millor pagats del planeta.

Necessiten sumar-se cinc forces armades de les més potents del món per igualar el poder militar nord-americà; un fet sense precedent a la història després del poder militar de Roma que va absorbir a més de 40 països de l'aleshores món conegut. (Altercom, 2005)

3- Doctrina

El Manual Confidencial Militar de Contrainsurgència, podria ser descrit críticament com “el que vam aprendre sobre l'ús d'esquadrons de la mort i l'apuntament de governs corruptes a Amèrica Llatina i com aplicar-lo en altres llocs”. El seu contingut és definidor de la història per a Amèrica Llatina i, considerat un rol continu de les forces especials dels Estats Units en la repressió de la insurgència, incloent Iraq i Afganistan, però sobretot la seva posada en pràctica a Amèrica Central: Guatemala i El Salvador.

El manual propugna directament:

L'entrenament de paramilitars;

La vigilància generalitzada;

La censura;

El control de la premsa; i

Les restriccions als sindicats i a partits polítics.

Impulsa obertament:

La violació d'establiment sense mandat judicial;

La detenció sense acusació sota diverses circumstàncies; i

La suspensió d'habeas corpus o el recurs d'emparament.

En els seus operatius advoca:

Per l'us de terroristes;

El processament d'individus acusats falsament per terrorisme;

Realització d'operacions sota bandera falsa;

Ocultació davant la premsa dels abusos de drets humans.

Igualment defensen l'us de subterfugis i operacions psicològiques, propaganda perquè aquestes mesures i altres de control de la població i del saqueig de recursos siguin acceptables. (Units, 1994/2004)

Ara Estats Units pretén absorbir al món, inclús l'espai sideral. Posseeix el major i més poderós exèrcit de terra integrat en sis comandaments.

4- Bases Militars

Estats Units compta amb 4500 bases militars dins del seu territori i 823 fora d'ell: 21 a Amèrica -6 a Colòmbia-; 513 a Europa; 36 a Àsia Central; 248 a Àsia-Pacífic-Oceania; i 5 a Àfrica; en una extensió que ocupa més de 2.5 milions d'hectàrees en els cinc continents. No s'inclouen 106 bases militars instal·lades des del 2005 a Iraq i Afganistan, ni les construïdes a Israel, Qatar, Kirquizistan i Uzbequistan; tampoc les 20 bases d'Estats Units que comparteixen amb l'exèrcit turc. A més, el Pentàgon indica que posseeix 32.327 quarters, coberts, hospitals i altres edificis en les seves bases a l'estranger i que arrenda 16.527 instal·lacions. Durant l'any fiscal 2005-2006 va contractar per aquests enclavaments a un milió de persones.

Les bases militars estrangeres estan concebudes per a recolzar el poder militar d'Estats Units a tot el món, però al mateix temps les seves conseqüències més visibles i quotidianes es fan sentir en l'àmbit nacional. (Altercom, 2005)

Estats Units demana permís, firma un tractat o conveni amb un país ubicat a qualsevol part de la terra per instal·lar una base militar, i així comença una tèrbola relació de

neocolonialisme i dependència amb el país sotmès, que recull en abundància una sèrie de delictes i problemes socials que a la vegada, degenera en violacions infames de drets humans inclús dins dels propis Estats Units, i creixen incontrolables en els pobles conquerits, perquè una base militar estrangera és una ocupació militar i, per tant, un símbol històric del sotmetiment i subjugació colonial, raó suficient per repudiar-la amb patriotisme i menyspreu.

Actualment els pobles del món han adquirit plena consciència del significat de la sobirania nacional, de la dignitat de la pàtria, de la transcendència de tenir una nació lliure i independent, i són aquests pobles els que rebutgen i repudien a tot el planeta la presència militar de les bases militars d'Estats Units i de qualsevol potència guerrera. (Altercom, 2005)

5- Distribució dels Comandos (Kaplan, 2007)

A- A Amèrica

Comando Nord (USNORTHCOM) format a l'abril de 2002 va entrar en operació el 1r d'octubre d'aquest mateix any. (Aéreo, 2008)

Jurisdicció: Des del Pol Nord abastant Alaska, Canadà, Estats Units fins el límit sud de Mèxic amb Belice i Guatemala. Articula l'Aliança per la Seguretat i la Prosperitat d'Amèrica del Nord (ASPAN) i el Pla Mèxic. (Estat, 2005)

El Comando Nord anticipa i condueix la defensa de la pàtria i porta a terme operacions de recolzament a les autoritats civils dins de la zona de responsabilitat assignada a defensar, protegir i assegurar als Estats Units i els seus interessos.

Missions:

Defensa de la pàtria;

Recolzament a les autoritats civils. (Aéreo, 2008)

Comando Sud (USSOUTHCOM)

Jurisdicció: Des de Guatemala i Belice fins l'Antàrtida -Pol Sud-, abastant Cuba, Amèrica Central, les Antilles i Amèrica del Sud. Cobreix una superfície total de 40,4 milions de km², extensió que ocupen 30 països que componen el subcontinent; des del punt de vista global intervé en un espai del 20% del massís continental.

El cop perpetrat en terreny equatorià a les FARC el primer de març passat a Sucumbíos, és la mostra de les operacions que realitza aquest comando.

Aquest destacament militar li és indispensable a Estats Units:

Per garantir la seguretat dels seus interessos a la regió; i

Controlar l'accés als recursos estratègics tals com el petroli i les reserves d'aigua dolça de l'Amazònia i del Guaraní, entre altres.

El comando treballa de manera cooperativa amb les forces militars del Perú, El Salvador, Brasil, Hondures, Paraguai, Guatemala i Xile. (Dufour, 2008)

B- A Europa

Comando de la Unió Europea (USEUCOM)

Jurisdicció: Des de Groenlàndia, tota Europa i Rússia; abasta la plataforma continental nord d'Europa i Àsia.

C- A Àsia Central/Àfrica

Comando Central (USCENTCOM)

Jurisdicció: Àsia Central i la banya d'Àfrica: des de Kazajstan, Afganistan, Pakistan, Iran, Iraq, la Península Aràbiga fins la part nord-est d'Àfrica, Egipte, Sudan, Etiòpia, Somàlia i Kenia.

D- Al Sud-est Asiàtic

El Comando Àsia/Pacífic (USPACOM)

Jurisdicció: Des de la Índia, Xina, Japó, Austràlia i Nova Zelanda; abasta el sud-est del continent asiàtic i Oceania.

E- A Àfrica

El Comando d'Àfrica (USACOM)

Jurisdicció: El continent africà excloent la part nord-est que limita amb el Mar Roig, el Mar Aràbic i l'Oceà Índic per formar part de la jurisdicció del Comando Central.

Aquest comando és de creació recent; anteriorment apareixien cinc bases militars l'activitat de les quals es tapava amb el vel de "l'ajuda humanitària".

6- Flotes Navals

Estats Units cobreix els oceans i mars del món amb set flotes navals:

A- I Flota Naval

És la més antiga i està pràcticament desactivada.

B- II Flota Naval

Jurisdicció: Part de l'Atlàntic Nord, costa est d'Estats Units i la oest d'Àfrica.

C- III Flota Naval

Jurisdicció: Nord i Est del Pacífic.

D- IV Flota Naval

Jurisdicció: Est del Pacífic sud i Oest de l'Atlàntic sud, llatinoamericans.

La seu central està a la ciutat portuària de Maryland. Tot i que la Flota no tingui completa la seva formació total, en aquesta ciutat almenys existeixen 21 vaixells estacionats i sis esquadrans d'helicòpters de la marina nord-americana.

La IV Flota Naval, des del punt de vista operacional, està subordinada al Comando Sud (USSOUTHCOM).

E- V Flota Naval

Jurisdicció: Golf Pèrsic, Golf d'Oman, vigilant l'estrat d'Ormuz i el Mar Àràbic a l'Oceà Índic.

F- VI Flota Naval

Jurisdicció: Mar Mediterrani.

G- VII Flota Naval

Jurisdicció: Oest del Pacífic i l'Oceà Índic.

El potencial que aquestes flotes navals despleguen és impressionant. No sols en termes d'armaments nuclears i tecnologia, sinó en tot el dispositiu que aconsegueixen desplaçar sobre el mar.

Com a mitjana, cada flota naval conté:

120 avions

60 tancs

3 submarins nuclears i

12 naus d'escorta (creueres o caçatorpeders).

El més sorprenent és la seva capacitat de bombardeig. Se sap que qualsevol punt de la terra pot ser atacat per un avió nord-americà en menys de 90 minuts, enlairant-se d'un portaavions que són els vaixells insígnia de les flotes navals. Un atac d'aquesta naturalesa, ordenat pel president d'Estats Units, podria ocórrer sense que una aeronau supersònica necessités aterrar a terra o reabastir-se. Aixeca el vol, ataca i torna a la base al portaavions nuclear (Negra, 2008)

Tot i així, Estats Units assegura que es va disposar a reactivar la IV Flota Naval:

Per donar resposta a desastres naturals;

Realitzar operacions humanitàries i d'assistència mèdica;

Combatre el narcotràfic; i

Cooperar en temes ambientals i en tecnologia.

Estats Units va negar que la flota inclogués un portaavions, tot i que sí que admet que el George Washington podria "passar" per la regió i unir-se eventualment a la IV Flota. I agrega, la formació "no té capacitat ofensiva, ni portaavions, ni vaixells de guerra. El seu vaixell més gran és un hospital".

Si tota aquesta informació no és suficient per determinar el poder militar d'Estats Units i la militarització global, a més compta amb el NORAD que aquest any compleix 50 anys d'existència; i no entra en aquest anàlisi la força aèria.

7- El Comando Nord-americà de Defensa de l'Espai Aeri, (NORAD)

El NORAD treballa juntament amb el Comando Nord

Missions:

Advertència Aeroespacial

Processar, avaluar i difondre la intel·ligència i la informació relacionada a objectes artificials en el domini aeroespacial.

Control Aeroespacial

Proporcionar la vigilància i el control de l'espai aeri de Canadà i els Estats Units.

Advertència marítima

Processament, avaluació i difusió d'intel·ligència i informació relacionada amb les àrees marítimes i dels recursos d'aigua internacionals així com les aproximacions marítimes als Estats Units i Canadà.

Tot i així, Amèrica Llatina viu una onada progressista. Després de l'investida neoliberal que quasi ha devastat el subcontinent, hem presenciat diverses victòries de governs liberals en varis països de la regió. Alguns més a l'esquerre i altres més de centre esquerre, però la veritat és que el poble llatinoamericà va dient un prou a les privatitzacions, la precarització del treball, la intromissió de l'exterior, les dimissions, i l'autoritarisme viscuts en la zona durant dècades.

A més, hi ha els recents descobriments dels megacamps petrolífers a la costa brasilera; hi ha més de 300 quilòmetres mar endins i sota la plataforma continental, en àrees que fa temps els tècnics anomenen "pré-sal". Les reserves estimades i deduïdes de la conca de Santos, Compos i algunes altres zones del nord-est poden col·locar a Brasil al mateix nivell que el de les anomenades "Set Germanes" de la indústria del petroli, podent-se situar entre els tres majors productors de petroli del planeta. Alguns tècnics i especialistes

afirmen que Brasil pot haver augmentat les seves reserves en 50 mil milions de barrils de petroli, quasi cinc vegades més que el total de la producció d'avui en dia.

IV - Conclusió

El terme de la Guerra Freda i l'expansió militar de la OTAN ens aboca a l'estudi sistemàtic de les interaccions econòmiques i polítiques internacionals i regionals més recents, i de les transformacions globals que des de finals del segle XX es perceben en l'articulació geoeconòmica i geopolítica del capital.

Presenciem manifestacions clares d'antagonisme del sistema global d'interaccions econòmiques, polítiques i estratègiques en un context deteriorat de polarització global, derivada d'una massiva i irracional redistribució regressiva de la riquesa, del col·lapse ambiental i de l'esgotament dels recursos estratègics, no sols dels combustibles fòssils i minerals del planeta, sinó també dels biòtics, de l'aigua i de la biosfera requerida pel sosteniment de la vida. (John Saxe-Fernández / Sánchez Pereyra, 2003)

Els efectes de la globalització del sistema capitalista neoliberal, si bé han resultat negatius pels pobles de la perifèria, pel gran capital han estat sucosos. Però el neoliberalisme també presenta fissures que des de l'imperi tracten de tancar. En aquesta caòtica conjuntura del segle XXI, Estats Units ha pres la ofensiva per restablir la seva hegemonia global i organitzar, en funció d'ella, el sistema mundial en totes les seves dimensions: econòmiques, polítiques i militars.

La visió estratègica d'Estats Units, a la que s'hi han sumat els europeus, els elements inseparables d'uns d'altres són la mundialització desregulada dels mercats i l'us de la seva potència militar i la de la OTAN com a forces policials amb cobertura universal, té com a objectiu la construcció d'un món unipolar, d'un govern global organitzat sobre els principis complementaris: la dictadura unilateral del gran capital transnacional i el desplegament de l'imperi militar nord-americà al que totes les nacions estarien obligades a subordinar-se.

Per tant, davant d'aquesta circumstància de visió unipolar se n'hi ha d'oposar una altra de caràcter multipolar, com a única estratègia que permetria el desenvolupament social acceptable per les diferents nacions del món i a la vegada la democratització de les societats i la reducció dels motius de conflicte. (Amin, 2001)

Treballs citats

Aéreo, C. (2008). Presentación Grupo Legislativo. Washington, D.C. EU.

Altercom, C. (2005). Repudio Universal creciente a bases militares gringas.

Amin, S. (2001). Hegemonismo de Estados Unidos. Madrid, España.

Ceceña Martorella, A. E. (2007). Territorialidad de la Dominación: Integración de la Infraestructura Regional Sudamericana (IIRSA). Buenos Aires: Asociación Nuestra América.

Dufour, J. (2008). El regreso de la IV Flota y el futuro de América Latina.

Encarta, E. (2006). Alianzas Regionales. Estados Unidos.

Estado, D. (2005). Alianza para la Seguridad y la Prosperidad de América del Norte (ASPAN). Washington, D.C.

Internacional, D. d. (1947). Tratado Interamericano de Asistencia Recíproca.

Jannuzzi, G. (2005). La Gran Alianza: Orígenes, transformaciones y futuro de la OTAN. Buenos Aires: Bononiae Libris.

Kaplan, R. D. (2007). Gruñidos Imperiales: el imperialismo norteamericano sobre el terreno. España: Ediciones B.

Longo, R. (2004). La Triple Frontera en la mira del Imperio. Buenos Aires: Observatorio Latinoamericano de Geopolítica.

Morgenthau, H. J. (1963). La lucha por el poder y por la paz. Buenos Aires: Sudamericana, S.A.

Negra, B. (2008). Para qué sirve la IV Flota Naval.

Sánchez Pereyra, A. (2003). Geopolítica de la Expansión de la OTAN. México: Plaza y Valdés-Centro de Investigaciones Interdisciplinarias en Ciencias y Humanidades, UNAM .

Unidos, E. (1994/2004). Manual Confidencial Militar de Contrainsurgencia. Washington, D.C. Pentágono, USA.

Informació addicional

Amin, Samir. El Hegemonismo de Estados Unidos y el desvanecimiento del proyecto Europeo: Frente a la OTAN, el combate por un mundo multipolar y democrático. España: Viejo Topo, 2001.

Estudi sobre els efectes del neoliberalisme, la crisi i l'expansió militar d'EUA i de la OTAN com a forces amb vocació policial.

Caracuel Raya, Angustias. Los cambios de la OTAN tras el fin de la Guerra Fría. Madrid: Técnos, 1997. Estudi molt actualitzat del nou paper de l'Aliança Atlàntica i la seva aplicació a l'Est.

Kaldor, Mary. Más allá de los bloques: OTAN, de la seguridad al rearme. Barcelona: Fontanamara, 1986. Monografía breu molt crítica amb l'escalada armamentística de principis dels vuitanta.

Robles Carrillo, Margarita. La Unión Europea Occidental y la cooperación europea en materia de seguridad y defensa. Madrid: McGraw-Hill, 1997. Estudi breu sobre l'aspecte militar de la construcció europea.

Tamames, Ramón. La Unión Europea. Madrid: Alianza Editorial, 1999. Complet tractat sobre la UE amb especial atenció als aspectes econòmics i institucionals.

Vladimirov, S. El Tratado de Varsovia: hechos y sólo hechos. Moscú: Progreso, 1979. Una mica antic i molt ideologitzat, però útil com a manual tècnic sobre el Pacte de Varsòvia als últims anys de la Guerra Freda.